

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-03-10

Vår referens

Lars G Larsson

Utvecklingssekreterare

lars.g.larsson@malmo.se

Remiss Landsbygds- och infrastrukturdepartementet - Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö (SOU 2025:5)

ASN-2025-3146

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har gett arbetsmarknads- och socialnämnden möjlighet att yttra sig angående en remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet – Avgift för områdessamverkan och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö (SOU 2025:5).

Utredningen föreslår att det införs en lag som ger möjlighet att besluta om en obligatorisk avgift för fastighetsägare om områdessamverkan i syfte att stärka trygghet, attraktivitet och det lokala näringslivet. Utredningen föreslår också att det ska inrättas ett nationellt kunskapscentrum för trygghet och säkerhet i den byggda miljön.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen anser att utredningen inte har kunnat visa på behovet av en formaliserad och obligatorisk områdessamverkan utöver den frivilliga samverkan som redan sker och avstyrker därför förslaget om att införa en lag om obligatorisk avgift för områdessamverkan. I stället bör möjligheterna att stärka frivilliga samverkansmodeller genom incitament och stöd övervägas.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen är positiv till inrättandet av ett nationellt kunskapscentrum för trygghet och säkerhet i den byggda miljön.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet enligt förvaltningens förslag.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Följebrev Remiss Landsbygds- och infrastrukturdepartementet - Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö (SOU 2025:5)

- Remissmissiv Landsbygds- och infrastrukturdepartementet - Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö (SOU 2025:5)
- Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö (SOU 2025:5)
- G-Tjänsteskrivelse - Remiss Landsbygds- och infrastrukturdepartementet - Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö (SOU 2025:5)
- Förslag till yttrande - Remiss angående utredningen Avgift för områdessamverkan och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö (SOU 2025:5).

Beslutsplanering

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2025-03-20

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har gett arbetsmarknads- och socialnämnden möjlighet att yttra sig angående en remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet – Avgift för områdessamverkan och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö (SOU 2025:5).

Den 22 juni 2023 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera i vilken omfattning samverkan bör vara obligatorisk mellan det offentliga och fastighetsägare i syfte att stärka trygghet, attraktivitet och det lokala näringslivet samt lämna nödvändiga författningsförslag. Enligt utredningsdirektivet skulle utredningen även föreslå andra insatser som bidrar till ökad trygghet och brottsförebyggande åtgärder i den byggda miljön som ett sätt att lyfta utsatta områden.

Utredningen föreslår att det införs en lag om avgift för områdessamverkan. Utredningens författningsförslag innebär två alternativa möjligheter att införa en avgift som blir obligatorisk för alla fastighetsägare inom ett samverkansområde. Det ena ger majoriteten av fastighetsägarna i ett samverkansområde möjligheten att initiera en avgift. Det andra ger kommunen möjlighet att införa en kommunal avgift.

Utredningen har valt att inte särskilt reglera något krav på deltagande eller krav på att viss verksamhet bedrivs. I stället fokuserar lagförslaget på förutsättningarna att ta ut obligatorisk avgift. I lagförslaget tydliggörs att syftet med verksamheten i ett samverkansområde är att denna ska bidra till ett långsiktigt förbättringsarbete i hela samverkansområdet.

Utredningens utgångspunkt vid utformningen av lagförslaget är att frivillig områdessamverkan fortsatt kommer att vara den vanligaste formen. Utredningens bedömning är att den föreslagna lagstiftningen skulle kunna fungera som ett incitament

för att fler fastighetsägare ska välja att delta i områdessamverkan, i första hand i den frivilliga, i andra hand i fastighetsägarinitierad områdessamverkan.

Förslaget till fastighetsägarinitierad avgift för områdessamverkan innebär att minst tre fastighetsägare går samman i en förening och hos kommunen ansöker om att införa en avgift för områdessamverkan. Kommunen behandlar ansökan och ska pröva att kraven i lagstiftningen är uppfyllda och att avgiften inte blir orimligt betungande för någon enskild fastighetsägare. Avgiften blir obligatorisk för alla fastighetsägare inom samverkansområdet. Kommunen ska enligt förslaget ha insyn i föreningens verksamhet och möjlighet att avsluta ett obligatoriskt avgiftsuttag om det inte längre är lämpligt.

Utredningen föreslår att en kommun vid behov ska kunna införa en kommunal avgift för områdessamverkan, som blir obligatorisk för alla fastighetsägare inom ett samverkansområde. Behovet ska bedömas utifrån lägesbilden enligt 4 § i lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete eller annan information som är relevant för syftet. Innan avgiften införs ska kommunen försöka uppnå samma mål med en mindre ingripande åtgärd.

Utredningen föreslår att kommunen ska avgöra hur samverkansarbetet ska organiseras och vilken verksamhet som ska bedrivas. Kommunen ska bestämma avgiftens storlek och fördelningen av andelstal i föreningen.

Utredningen lyfter fram att flera andra aktörer är viktiga för en välfungerande områdessamverkan och nämner polis, boende, handel, andra näringsidkare, regionen, civilsamhällets organisationer, religiösa samfund och kulturhus. Utredningens bedömning är att samverkan ligger inom polisens nuvarande uppdrag och att övriga aktörers medverkan ska ske frivilligt.

Utredningen redogör för de rättsliga förutsättningarna för att införa en obligatorisk avgift och bedömer att den kan vara tillåten, under förutsättning att regleringen uppfyller vissa krav. För att det ska vara tillåtet behöver formerna för föreningen särskilt regleras i lag och det ska finnas en kontroll från det allmänna kring föreningens verksamhet.

Utredningen föreslår också att det inrättas ett nationellt kunskapscentrum för trygghet och säkerhet i den byggda miljön. Bakgrunden är ett behov av mer kunskap för att kunna arbeta mer evidensbaserat med trygghetsåtgärder i den offentliga miljön. Förslaget är att placeringen ska vara vid ett universitet. Kunskapscentrumet föreslås att få i uppdrag att ansvara för kunskapsspridning, bedriva utbildning och forskning samt ge stöd till organisationer som arbetar med trygghet och säkerhet i den byggda miljön.

Kunskapscentrumet föreslås även få i uppdrag att stödja kommunerna i deras nya ansvar för det brottsförebyggande arbetet genom att tillhandahålla dem evidensbaserat kunskapsunderlag.

Utredningen föreslår en utredning av tillsynen av den byggda miljön, för att klarlägga orsakerna till att den inte är tillräckligt effektiv samt en utredning om att införa ett krav på tillstånd för att fastighetsägare ska få ta ut hyra av bostadshyresgäster.

Förvaltningens överväganden

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen är positiv till utredningens betoning på samverkan mellan olika aktörer som ett medel för att stärka trygghet, attraktivitet och det lokala näringslivet. För att det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet ska utvecklas positivt krävs insatser från många aktörer. Fastighetsägare spelar en särskilt viktig roll, då de bland annat kan påverka miljön i och kring fastigheterna.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen anser att det vore värdefullt med en tydligare redogörelse för hur den föreslagna samverkansformen och de åtgärder som kan implementeras inom dess ram grundar sig på kunskap om brottslighetens orsaker, såsom risk- och skyddsfaktorer. Ett effektivt brottsförebyggande arbete bör utgå från att påverka och förändra de underliggande orsakerna till problemen.

Vidare bör det framhållas att risk- och skyddsfaktorer återfinns inom flera livsområden och inte enbart i den närmiljö där brottslighet och otrygghet manifesteras. Mot denna bakgrund anser arbetsmarknads- och socialförvaltningen att utredningen i otillräcklig utsträckning beaktar hur förslaget kan skapa synergieffekter mellan situationellt och socialt brottsförebyggande arbete.

Det är bra att utredningen har beaktat att olika områden har skilda förutsättningar samt att författningsstödet inte avser att i detalj reglera verksamheten inom ramen för samverkan. Vidare är det positivt att utredningen utgår från principer som är vägledande för situationell prevention och redogör för flera teoretiska ramverk som kan ligga till grund för arbetet. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen anser samtidigt att utredningen inte tydliggör hur den föreslagna avgiften på lång sikt kan bidra till att minska brottsligheten eller öka tryggheten i ett lokalområde.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen anser att det finns alternativa sätt att uppnå målen utan en tvingande lagstiftning. En tvingande lagstiftning ökar dessutom regelbördan för landets kommuner, vilket kan få negativa konsekvenser vad gäller kommunernas möjligheter att utföra sitt arbete och att samverka med fastighetsägare. I detta sammanhang vill arbetsmarknads- och socialförvaltningen lyfta fram förslaget till en ny socialtjänstlag, som betonar vikten av att tillvarata socialtjänstens kunskap för att främja en mer socialt inriktad samhällsplanering och stadsutveckling.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen anser att utredningen inte har kunnat visa på behovet av en formaliserad områdessamverkan utöver den frivilliga samverkan som redan sker och avstyrker därför förslaget om att införa en lag om obligatorisk avgift för områdessamverkan. I stället bör möjligheterna att stärka frivilliga samverkansmodeller genom incitament och stöd provas.

Ett mer ändamålsenligt alternativ vore att tydliggöra kommunens mandat att verka för områdessamverkan inom ett avgränsat geografiskt område. Detta skulle kunna integreras i befintlig lagstiftning, exempelvis lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Ett klagörande av kommunens befogenheter, i kombination med förbättrade tillsynsmöjligheter enligt plan- och bygglagstiftningen, skulle kunna ge tillräckliga verktyg för att vidta nödvändiga åtgärder.

För att hantera problem kopplade till misskötsel av fastigheter eller oseriöst ägande krävs andra, mer kraftfulla verktyg än de som lyfts fram i utredningen.

Förslaget om ett nationellt kunskapscentrum är positivt och förvaltningen anser att den föreslagna placeringen vid ett universitet är ändamålsenlig. Det är viktigt att insatser för att öka tryggheten och brottsförebyggande åtgärder i den byggda miljön bygger på forskning och evidensbaserade metoder som minskar riskfaktorer och som stärker skyddsfaktorer.

Ansvariga

Madeleine Moberg Enhetschef

Truls Hallin Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef